

Cantate BWV 147a **"HERZ UND MUND UND TAT UND LEBEN"**

Bach, Johannes de Doper en Maria.

Alle evangelisten kennen de figuur van Johannes De Doper. Hij, de bode van een stem die roept in de woestijn, roept zijn toehoorders op tot bekering en tot (h)erkenning van de Messias. Hij speelt dan ook een vooraanstaande rol in de liturgie van de advent. In het Mattheusjaar, dat vorige zondag is begonnen, staat hij centraal in de liturgie van volgende zondag (Mattheus 3,1-12).

Johann Sebastian Bach liet zich ook inspireren door deze Bijbelse figuur. In drie cantates van zijn hand staat de Doper centraal. De cantate die zondag wordt uitgevoerd (BWV 147a) is door hem geschreven bij een fragment uit het Johannesevangelie over het getuigenis van de Doper (Joh. 1,18-29). Dit Bijbelse getuigenis klinkt echter inhoudelijk zo eensluidend bij alle evangelisten, dat de cantate inhoudelijk probleemloos uitvoerbaar is bij het Mattheusevangelie van volgende zondag.

Van BWV 147a naar BWV 147.

"Herz und Mund und Tat und Leben" werd voor de eerste keer uitgevoerd op de vierde Adventszondag, in 1716. Bach was toen werkzaam in Weimar. Even later echter, in 1717, verhuisde hij naar Anhalt-Köthen, waar hij als kapelmeester aan het hof van de vorst geen kerkmuziek mocht maken omdat zijn broodheer streng calvinistisch was. Dus was daar geen ruimte voor kerkmuziek naar Lutherse opvattingen. En toen Bach in 1723 cantor werd in de Thomaskirche en de Nicolaikirche in Leipzig, bleek dat er daar op de tweede, derde en vierde adventszondag ook geen cantaten mochten uitgevoerd worden. Zijn adventscantate (die later het nummer **147a** kreeg) had dus eigenlijk geen toekomst meer in Leipzig. In deze vorm verdween de cantate dan ook uit de verdere geschiedenis. Ook alle partituren zijn uiteindelijk verloren gegaan.

Bach was echter creatief genoeg om het werk dat hij gepresteerd had toch te doen renderen. Hij werkte de bestaande adventscantate uit zijn Weimarperiode om tot de cantate met dezelfde naam, zodanig dat zij uitgevoerd kon worden op het lutherse Mariafeest van Maria Visitatie, dat in die tijd gevierd werd op 2 juli. Op dit feest wordt het bezoek herdacht van Maria aan haar nicht Elisabeth (Lc 1,35-56). Deze herwerkte cantate met dezelfde naam zou in de lijst van de werken van Bach later het nummer **147** krijgen.

Waaruit bestaat de herwerking van de oorspronkelijke adventscantate? De basaria nr. 5 (die al te duidelijk verwijst naar Johannes De Doper) werd geschrapt. De andere aria's, die handelen over het aanvaarden van Jezus als Messias, behield hij maar wel in een andere volgorde. Hij voegde er drie recitatieven aan toe, die zeer duidelijk bespiegelingen zijn bij het bezoek van Maria aan Elisabeth. En tenslotte verving hij het slotkoraal door het ondertussen overbekende "Jesu bleibet meine Freude".

Van de oorspronkelijke cantate 147a is, zoals reeds gezegd, geen enkel oorspronkelijk manuscript overgebleven. Wat wij nu beschouwen als 147a is een reconstructie op basis van de uiteindelijke cantate 147.

Zondag wordt de oorspronkelijke adventscantate 147a uitgevoerd, dus zonder het welbekende slotkoraal. Maar we kunnen nu al zeggen dat de herwerkte cantate 147

zelf aan bod kan komen tijdens de derde adventszondag van 2018 (Lucasjaar) wanneer als evangeliefragment het bezoek van Maria aan Elisabeth gelezen zal worden.

Frans Van Looveren